

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kainuun hallintokokeilusta annettua lakia. Laki esityksellä jatkettaisiin hallintokokeilulain voimassaoloa neljällä vuodella ja annettaisiin kokeilualueen kunnille toimivalta päättää kokeilun jatkamisesta vuoden 2012 jälkeen.

Maakuntajohtajaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi niin, että maakuntavaltuusto voi päättää maakuntajohtajan asemasta nykyistä laajemmin.

Maakunnan rahoitusta koskevaa säännöstä esitetään täsmennettäväksi.

Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi muun lainsäädännön muuttumisesta johdosta tarpeellisia teknisiä muutoksia.

Lakiehdotus ehdotetaan tulevaksi voimaan 31 päivänä joulukuuta 2012.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Laki Kainuun hallintokokeilusta (343/2003) tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2003 ja kokeilu alkoi vuoden 2005 alusta. Lakia on sovellettu kokeilualueella, joka kattaa Kainuun maakunnan Vaalan kuntaa lukuun ottamatta. Soveltamisalueella kuntien on lain nojalla osallistuttava kokeiluun.

Kokeilua on seurattu ja arvioitu tarkoin. Kokeilulla on ollut seurantaryhmä, joka on tehnyt kokeilun edistymisestä raportin joka vuosi. Tämän lisäksi kokeilun riippumattomana arvioijana on toiminut Tampereen yliopisto, joka on tehnyt kokeilusta kolme arviointiraporttia. Valtiontalouden tarkastusvirasto on tehnyt tarkastuskertomuksen (201/2009) erityisesti Kainuun kehittämishasta.

Kokeilun aikana Kainuussa on koottu maakuntatasolle kuntien järjestämistä vastuulla olevista palveluista erikoissairaanhoidon, perusterveydenhoidon, sosiaalihuoltoon, lasten päivähoitoon, vammaispalveluihin, lukio- ja ammattilliseen koulutukseen sekä maakunnan liiton alueiden kehittämistehtävät ja maakunnan suunnittelu. Palveluiden järjestämistä vastuuta kokeilussa on maakunta – kuntayhtymällä. Kokeilualueen kunnat ovat omilla päätöksillään siirtäneet tehtäviä maa-

kuntatasolle enemmän kuin lain mukaan olisi ollut pakollista.

Maakuntatasolle koottujen tehtävien ylintä päätösvaltaa käyttää vaaleilla valittu maakuntavaltuusto. Maakuntavaalit on järjestetty kuntavaalien yhteydessä. Vaalijärjestelmää ja maakuntavaltuutettujen lukumäärää koskevia säännöksiä muutettiin vuoden 2004 vaalien jälkeen (HE 215/2005 vp), jolloin vaalijärjestelmää yksinkertaistettiin ja kuntakohtaisista paikkakiintiöistä luovuttiin. Samalla maakuntavaltuutettujen lukumäärää lisättiin niin, että nykyisin maakuntavaltuutettujen lukumäärä määräytyy samalla tavalla kuin kunnanvaltuutettujen.

Maakuntahallituksella on kokeilulain mukaan kolme kokoonpanoa, joista ensimmäinen koostuu luottamushenkilöistä, toiseen kuuluu myös valtion aluehallinnon edustajia ja kolmantena kokoonpanona toimii maakunnan yhteistyöryhmä. Maakuntajohtaja toimii kokeilulain mukaan myös maakuntahallituksen puheenjohtajana ja valtuusto valitsee hänet tehtävänsä valtuuston toimikaudeksi.

Maakuntatason tehtävät on jäsenkuntien sopimuksella organisoitu yhteen kuntayhtymään, jossa on omat lautakuntansa sosiaali- ja terveydenhuollolle sekä koulutustoimialalle. Kokeilulainsäädäntö olisi antanut mahdol-

lisuuden perustaa maakuntavaltuuston alaisuuteen omat kuntayhtymät eri toimialoille.

Kokeilun perustamisvaiheessa kokeilualueen kunnat sopivat kunnilta maakunnalle tulevan rahoituksen järjestettäväksi niin, että kunnat maksavat maakunnalle prosenttiosuuden erikseen määritellyistä verotuloistaan. Prosenttiosuus on sama kaikille kunnille ja se on vaihdellut 60 % molemmin puolin kokeilun aikana. Rahoituspohjaan, josta prosenttiosuus lasketaan, ovat kuuluneet kunnallisverot, kiinteistöverot, yhteisöverot, yleinen valtionosuus, sosiaali- ja terveysministeriön valtionosuus ja verotuloihin perustuva valtionosuus tasaus.

Vuoden 2010 valtionosuusuudistuksen jälkeen maakunnan rahoituspohjaan kuuluvat peruspalvelujen valtionosuudesta yleinen osa, sosiaali- ja terveydenhuollon osuus, verotuloihin perustuva valtionosuus tasaus ja erityisen harvan asutuksen perusteella määräytyvä lisävaltionosuus.

Kokeilualan kuntien omaksuma rahoitusjärjestelmä sisällytettiin kokeilulakiin samassa yhteydessä kun maakuntavaalijärjestelmää muutettiin.

Kokeilussa maakunnalle on annettu valtion toimivaltaa Kainuun kehittämisrahan osalta niin, että maakuntavaltuusto päättää kehittämisrahan kohdentamisesta kokeilulaissa säädettyihin käyttötarkoituksiin, kuten työllisyyspolitiikka, tiedön hoito ja alueellinen kehittäminen sekä asettaa määrärahojen käytölle tulostavoitteet. Valtion viranomaiset käyttävät kehittämisrahan maakuntavaltuuston jakopäätöksiin mukaisesti ja raportoivat tavoitteiden saavuttamisesta maakuntavaltuustolle.

Kainuun kehittämisrahaa ei käytetä maakunnan tai kuntien palveluista aiheutuviin menoihin.

Kokeilusta saadut kokemukset ovat enimmäkseen myönteisiä. Palvelujen järjestämiseen ja talouteen liittyvät kokemukset ovat myönteisimpiä, mutta alueiden kehittämiseen liittyviä tavoitteita ei kokeilussa saavutettu yhtä hyvin. Kokemukset kokeilun vaikutuksista kuntiin ja demokratiaan ovat jossain määrin ristiriitaisia.

Maakuntavaltuusto lisäsi rakenteellisesti kansanvaltaa tuomalla suoraan vaaleilla valitun toimielimen päätettäväksi erikoissairaanhoidon ja maakunnan liiton tehtäviä koskevat asiat.

Kainuulaisten käsitykset maakunnallisesta päätöksenteosta olivat arvioinnissa kriittiset. Maakuntavaaleissa äänestämistä pidettiin tärkeimpänä keinona vaikuttaa maakunnan asioihin, mutta luottamus päätöksentekijöihin oli heikkoa.

Kainuussa hallintokokeilu on toteuttanut PARAS -hankkeen tavoitteita. Kokeilualueella on sovellettu kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain (169/2007) säännöksistä 8, 9 ja 11-13 §:ää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa kokeilu on mahdollistanut palveluketjujen kokonaisvaltaisen kehittämisen ja palvelujen kustannusten kasvun merkittävän pienentämisen. Kustannusten kasvun pienentäminen on perustunut palvelujen uuden organisoimisen lisäksi myös rahoitusjärjestelmään, joka kannustaa kehittämään palveluita kustannustehokkaiksi.

Koulutustehtävissä kokeilu on mahdollistanut lukioiden poikkeuksellisen syvän yhteistyön yhden koulutuksen järjestäjän piirissä. Myös yhteistyö ammatillisen koulutuksen kanssa on samasta syystä kehittynyt myönteisesti. Kokeilualueella peruskoulun päättävien jatko-opinnot suuntautuvat käytännössä yhden koulutuksen järjestäjän oppilaitoksiin, mikä on mahdollistanut tehokkaan koulutuksen ulkopuolelle jäämisen estämisen.

Kokeilualueella kuntien yhteistoiminnassa hoidettavien tehtävien organisoiminen on merkittävästi yksinkertaisempi ja kootumpi kuin se olisi ilman kokeilua. Kokeilua edeltävään aikaan nähden on yhdistetty kaksi kuntayhtymää yhdeksi. Jos kokeilumallia vertaa rakenteeseen, jossa alueella olisi kunta- ja palvelurakennemuutuksen mukaiset yhteistoiminta-alueet sekä sairaanhoitopiiriin kuntayhtymä ja maakunnan liitto, on kokeilumallissa merkittävästi vähemmän kuntayhtymiä ja laajempi yhteistyö.

Hallintokokeilusta saadut hyvät kokemukset liittyvät keskeisiltä osiltaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiskäytäntöön ja kuntien yhteistoiminnan organisoimiseen. Näihin liittyvät muut, yleisemmät uudistamishankkeet ovat toistaiseksi kesken. Koska hallintokokeilun kokemuksia hyödyntävää yleistä lainsäädäntöä tulee voida soveltaa koko maassa, se liittyy olennaisesti kesken oleviin

valtakunnallisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiskäytännöistä sekä kuntalain (365/1995) uudistamista koskeviin uudistuksiin.

Koska Kainuun hallintokokeilusta annetun lain voimassaoloaika päättyy vuoden 2012 lopussa, eivätkä kesken olevat asiaan liittyvät uudistukset valmistu sitä ennen, on tarpeen jatkaa kokeilulain voimassaoloa neljällä vuodella. Kainuun hallintokokeilusta saadut kokemukset ja niiden yleisempi hyödyntäminen tulevat osaksi kuntalain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiskäytännön uudistamista.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kainuun hallintokokeilusta annettua lakia niin, että sen voimassaoloaika jatkettaisiin neljällä vuodella.

Samalla lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kokeilun alueen kunnat voisivat päättää kokeilun jatkamisesta. Kuntien tulisi tehdä päätökset kokeilun jatkamisesta ja ilmoittaa siitä valtioneuvostolle vuoden 2011 loppuun mennessä. Ilmoitus on tarpeen vaalien järjestämiseksi ja kehittämisrahan budjetointimiseksi.

Kokeiluun osallistuminen on ollut pakollista kokeilun alueen kunnille kahdeksan vuotta, mikä loukkaa jossain määrin kunnallisen itsehallinnon periaatteita. Tämän vuoksi on syytä antaa kunnille itselleen lopullinen päätösvalta kokeilun jatkamisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että maakuntavaltuusto voisi nykyistä vapaammin päättää maakuntajohtajan asemasta. Tällä hetkellä lain mukaan maakuntajohtaja toimii myös maakuntahallituksen puheenjohtajana. Muutoksen jälkeen maakuntavaltuusto voisi päättää, että myös maakuntahallituksen puheenjohtajuus on luottamustoimi.

Maakunnan rahoitusta koskevaa säännöstä esitetään täsmennettäväksi niin, että se yksiselitteisesti sallii esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuden siirtämisen perussopimuksella kokonaan tai osittain maakunnalle. Ehdotuksen mukaan rahoitusmalli on perussopimuksessa määriteltävä asia ja lakiehdotus tekisi mahdolliseksi tällaisen sopimuksen. Kokeilun alueen kunnissa on

suunniteltu perussopimusta, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudesta pääosa määriteltäisiin maakunnalle siirrettäväksi. Yhtenä syynä tähän on, että näin maakunnan tehtäviin tarkoitettu valtionosuus myös päättyisi siellä käytettäväksi.

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös tekninen muutos soveltamisalueen määrittelyyn Vuolijoen ja Kajaanin kuntaliitoksen vuoksi sekä muun lainsäädännön muuttamisen vuoksi tarpeellisia teknisiä muutoksia.

Ehdotetussa 10 §:n 1 momentin 4 kohdan tarkoitettua alueellisesta kuljetustuesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa alueellisesta kuljetustuesta (21/2009), kohdan 7 työllisyysmäärärahoista valtioneuvoston asetuksessa eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä (1345/2002) ja kohdan 8 avustuksista valtioneuvoston päätöksessä ympäristönsuojelun edistämiseksi myönnettävien avustusten yleisistä ehdoista (894/1996).

3 Esityksen vaikutukset

Esitys antaisi Kainuun kokeilun alueen kunnille mahdollisuuden jatkaa kokeilussa käytettyjä rakenteita ja menettelytapoja katkottomasi. Myös Kainuun kehittämisraha ja siihen kuuluvat menettelyt jatkuisivat nykyisenlaisina. Esitys mahdollistaa kokeilun alueen kunnille kokeilun päättämisen niin halutessaan.

Kokeilun rakenteen ja rahoitusjärjestelmän jatkamisen mahdollistaminen antaa Kainuussa mahdollisuuden jatkaa palvelujen kokonaisvaltaista ja kustannustehokasta kehittämistä.

Kokeilua jatkamalla turvataan lainsäädäntöuudistusten yhteensopivuus. Tällä tavoin Kainuun hallintokokeilusta saadut kokemukset tulevat mukaan seuraavalla vaalikaudella toteutettavaksi suunniteltuihin kuntalain uudistamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiskäytännön uudistamiseen. Toimintamallin jatkuvuuden turvaamiseksi on tarkoituksena ottaa kokeilukauden jälkeiset ratkaisut käsiteltäväksi mahdollisimman pian ja riittävän ajoissa ennen kokeilukauden loppua.

Lain 21 §:n ehdotetaan muutettavaksi ruotinkieliseltä asultaan nykyistä paremmaksi.

Muutos koskisi kuntayhtymän nimeä, eikä vaikuttaisi säännöksen muuhun sisältöön.

4 Asian valmistelu

Kainuun hallintokokeilun seurantaryhmä, johon kuuluvat edustajat kokeilualueelta, sosiaali- ja terveysministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, oikeusministeriöstä, valtiovarainministeriöstä sekä Suomen Kuntaliitosta ja joka toimii valtiovarainministeriön johdolla, on tehnyt omat ehdotuksensa kokeilun jälkeisen ajan järjestelyistä sekä kokeiltujen rakenteiden yleistämisestä.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä on käsitellyt asian.

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä ja siitä ovat antaneet lausuntonsa valtiovarainministeriön kuntaosasto, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Hyrynsalmen kunta, Kajaanin kaupunki, Kuhmon kaupunki, Paltamon kunta, Puolangan kunta, Ristijärven kunta, Sotkamon kunta, Suomussalmen kunta, Vaalan kunta, Kainuun maakunta –kuntayhtymä ja Suomen kuntaliitto.

Lausunnoissa osa ministeriöistä katsoi, että Kainuun kehittämisrahan käyttötarkoituksia tulisi supistaa. Kehittämisrahaa koskevat päätökset on kuitenkin syytä tehdä samalla, kun kokeilu vakinaistetaan. Kunnat esittivät ehdotukseen maakuntajohtajan asemaan ja rahoituksen sääntelyyn muutoksia, jotka esityksessä otettiin huomioon. Muuta lainsäädäntöä, joka saattaa vaikuttaa tehtävien liittämiseen maakuntaan, ei tähän ehdotukseen voitu sisällyttää, vaikka kunnat osin sitä toivoivat.

5 Voimaantulo

Lakiehdotus ehdotetaan tulevaksi voimaan 31 päivänä joulukuuta 2012.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksellä on liittymäkohtia kunnalliseen itsehallintoon ja yhdenvertaisuuteen.

Lakia voitaisiin soveltaa ainoastaan Kainuun maakunnan kahdeksassa kunnassa ja tällainen järjestely merkitsee lähtökohtaisesti poikkeamista perustuslain 6 §:n 1 momentissa taatusta yhdenvertaisuudesta. Voimassa olevan Kainuun hallintokokeilulain mukaan kokeilualan kuntien on lain nojalla toimeenpantava kokeilu. Ehdotettu muutos antaisi kokeilualan kunnille mahdollisuuden myös luopua kokeilusta, jos ne eivät saavuta yksimielisyyttä sen jatkamisesta.

Lakiehdotuksen mukaan kokeilualan kunnat ja asukkaat tulevat kokeilun jatkamisen kautta erilaiseen asemaan maan muun osien ja niiden asukkaiden kanssa ainoastaan, jos he kunnallisen päätöksenteon kautta niin itse päättävät. Tässä muodossa kokeilun määraikainen jatkaminen ei enää aiheuta merkittävää poikkeusta kokeilualan asukkaiden yhdenvertaisuuteen muuhun maahan verrattuna.

Kainuun maakuntahallinnon suhde kunnalliseen itsehallintoon nähden on ennallaan. Lakiin ehdotettu muutos, jolla lopullinen päätöksenteko kokeilun jatkamisesta on kunnilla itsellään siten, että päätös tulee tehdä kunnanvaltuustossa, pienentää oleellisesti ehdotetun lain ristiriitaa kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Ehdotettu laki olisi voimassa rajoitetun ajan ja sen voimassaoloaikana valmistellaan laajemmat valtakunnalliset hallinnon ja lainsäädännön uudistukset, joilla järjestetään myös kokeilulain piiriin kuuluvat asiat yleisemmin.

Edellä mainitun johdosta katsotaan, että lakiehdotus voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) 2 §, 10 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 19 §, 20 §, 21 §, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 3 momentti ja 46 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 1 momentti laissa 764/2006 ja 871/2009 sekä 16 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 24 § 3 momentti laissa 764/2006, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Lakia sovelletaan Kainuun maakunnassa hallintokokeiluun Kajaanin ja Kuhmon kaupunkien sekä Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon ja Suomussalmen kuntien alueella (*kokeilualue*).

Kokeilualueen kunnat sopivat tässä laissa tarkoitetun yhteistoimintamenettelyn käytönotosta kokeilualueella. Sopimus käytönotosta tulee hyväksyä jokaisen kokeilualueen kunnan valtuustossa ja ilmoittaa siitä valtioneuvostolle ennen vuoden 2011 päätymistä.

10 §

Maakuntavaltuuston tehtävät kansallisen kehittämisrahoituksen hallinnoinnissa

Maakuntavaltuusto päättää Kainuun kehittämisrahan jakamisesta eri viranomaisille seuraaviin käyttötarkoituksiin:

1) eräiden työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan ohjelmien ja hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (1652/2009) 2 §:n 4 kohdan mukainen tuki;

2) kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 19 §:n mukainen valtiontuki;

3) joukkoliikennelain (869/2009) 45 §:n 1 kohdan mukaiset korvaukset liikenteenharjoittajien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti;

4) alueelliseen kuljetustukeen sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään;

5) valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (1336/2006) 2 luvun mukaiset yritystuet lukuun ottamatta kehittämisyavustusta tutkimus- ja kehittämistoimenpiteiden valmisteluun;

6) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 1 §:n mukaiset koulutushankinnat sekä 7 luvun mukainen työllistämistuki ja lisätuki;

7) työllisyysmäärärahoista annettavat avustukset, tuet ja valtion investoinnit sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;

8) ympäristönsuojelun edistämiseen myönnettävät avustukset sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;

9) vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaiset avustukset ja valtion työt;

10) ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuvien menojen maksaminen; sekä

11) perustienpito ja tieverkon kehittäminen.

16 §

Maakuntahallituksen eri kokoonpanot

Maakuntahallituksen peruskokoonpanossa on vähintään kahdeksan jäsentä ja puheenjohtaja. Johtosäännössä voidaan määrätä, että maakuntahallituksen peruskokoonpanon jäsenen on oltava maakuntavaltuuston jäsen. Maakuntahallituksen käsitellessä Kainuun liiton toimialaan kuuluvaa asiaa sen toimintaan osallistuu Vaalan kunnan nimeämä edustaja.

19 §

Maakuntajohtaja

Kainuun maakunnassa on maakuntajohtaja, jonka maakuntavaltuusto valitsee. Valintaan sovelletaan, mitä kuntalain 24 §:ssä säädetään kunnanjohtajan ja pormestarin valinnasta.

20 §

Maakuntajohtajan asema ja tehtävät

Maakuntajohtaja on päätoimisessa virkasuhteessa Kainuun liittoon ja toimii Kainuun liiton johtajana.

Muutoin maakuntajohtajaan sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään kunnanjohtajasta tai pormestarista.

21 §

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Kainuun maakunnassa toimii sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, johon 2 §:ssä mainitut kunnat kuuluvat.

Kuntayhtymä huolehtii maakunnassa tehtävistä, jotka on säädetty kunnalle tai kuntayhtymälle:

- 1) kansanterveyslaissa (66/1972);
- 2) erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989);
- 3) mielenterveyslaissa (1116/1990);
- 4) tartuntatautilaissa (583/1986);
- 5) terveydensuojelulaissa (763/1994);

- 6) lastensuojelulaissa (417/2007);
- 7) päihdehuoltolaissa (41/1986);
- 8) tupakkalaissa (693/1976);
- 9) elintarvikelaissa (23/2006);
- 10) kemikaalilaissa (744/1989);
- 11) kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004);
- 12) eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009);
- 13) eläinsuojelulaissa (247/1996).

Kuntayhtymä huolehtii myös sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaisesta vanhusten laitoshuollosta ja kasvatus- ja perheneuvonnasta sekä lastenvalvojalle isyyslain (700/1975), isyyslain voimaanpanosta annetun lain (701/1975) ja sosiaalihuoltolain nojalla kuuluvista tehtävistä. Lisäksi kuntayhtymä huolehtii vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) säädetystä kuntoutusohjauksesta, sopeutumisvalmennuksesta, vaikeavammaisten henkilöiden kohtuullisista kuljetuspalveluista niihin liittyvine saattajapalveluineen ja tulkkipalveluista. Kuntayhtymä huolehtii niin ikään kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa säädettyistä tehtävistä lukuun ottamatta sanotun lain 2 §:n 3 kohdassa säädettyä toiminnallista valmennusta ja sanotun lain 2 §:n 4 kohdassa säädettyä työtoiminnan ja asumisen järjestämistä sekä muuta vastaavaa yhteiskunnallista sopeutumista edistävää toimintaa.

Kokeilualueen kunnat voivat antaa kuntayhtymälle myös muita tehtäviä.

23 §

Peruspalvelujen rahoitus

Kainuun kunnat rahoittavat Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän järjestämiä 21 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjä palveluita siten kuin kunnat siitä kuntayhtymän perussopimuksessa sopivat. Perussopimuksen mukainen rahoitus palveluihin maksetaan maakunnalle. Perussopimuksessa rahoitus on määriteltävä kaikille kunnille samansuuruisena osuutena kunnan perussopimuksessa määritellyistä tuloista tai summasta asukasta kohden. Jokin perussopimuksessa

määritelty tulokokonaisuus tai sen osa voidaan kuitenkin sopia rahoituksen osaksi, vaikkei se olisikaan kaikille kunnille yhtä suuri. Perussopimuksessa voi olla siirtymäaika muutosten tasaamiseksi.

24 §

Maakuntavaalit

Jollei tässä laissa muuta säädetä, sovelletaan maakuntavaaleissa kuntalain ja vaalilain (714/1998) kunnallisvaaleja koskevia säännöksiä. Maakuntavaaleissa sovelletaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain

(273/2009) kunnallisvaaleja koskevia säännöksiä.

46 §

Voimaantulo ja kokeilun alkaminen

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2003 ja on voimassa vuoden 2016 loppuun.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 2012. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Jyrki Katainen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) 2 §, 10 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 19 §, 20 §, 21 §:n 2 momentti, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 3 momentti ja 46 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 1 momentti laeissa 764/2006 ja 871/2009 sekä 16 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 24 § 3 momentti laissa 764/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala.

Soveltamisala

Lakia sovelletaan Kainuun maakunnassa hallintokokeiluun Kajaanin ja Kuhmon kaupunkien sekä Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen ja Vuolijoen kuntien alueella (*kokeilualue*).

Lakia sovelletaan Kainuun maakunnassa hallintokokeiluun Kajaanin ja Kuhmon kaupunkien sekä Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon ja Suomussalmen kuntien alueella (*kokeilualue*).

Kokeilualueen kunnat sopivat tässä laissa tarkoitetun yhteistoimintamenettelyn käyttöönotosta kokeilualueella. Sopimus käyttöönotosta tulee hyväksyä jokaisen kokeilualueen kunnan valtuustossa ja ilmoittaa siitä valtioneuvostolle ennen vuoden 2011 päätymistä

10 §

10 §

Maakuntavaltuuston tehtävät kansallisen kehittämisasiärahituksen hallinnoinnissa

Maakuntavaltuuston tehtävät kansallisen kehittämisasiärahituksen hallinnoinnissa

Maakuntavaltuusto päättää Kainuun kehittämisasiärahituksen jakamisesta eri viranomaisille seuraaviin käyttötarkoituksiin:

1) alueiden kehittämislain (602/2002) 4 luvun 23 §:n mukaiseen tukeen;

2) kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 19 §:n mukaiseen valtiontukeen;

3) joukkoliikennelain (869/2009) 45 §:n 1 kohdan mukaisiin korvauksiin liikenteenharjoittajien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti;

Maakuntavaltuusto päättää Kainuun kehittämisasiärahituksen jakamisesta eri viranomaisille seuraaviin käyttötarkoituksiin:

1) eräiden työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan ohjelmien ja hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (1652/2009) 2 §:n 4 kohdan mukainen tuki;

2) kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 19 §:n mukainen valtiontuki;

3) joukkoliikennelain (869/2009) 45 §:n 1 kohdan mukaiset korvaukset liikenteenharjoittajien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti;

4) kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain (954/1981) mukaiseen kuljetustukeen;

5) yritystoiminnan tukemisesta annetun lain (1068/2000) 2, 3 ja 4 lukujen mukaisiin yritystukiin;

6) julkisista työvoimapalveluista annetun lain (1295/2002) 6 luvun 1 §:n mukaisiin koulutushankintoihin sekä 7 luvun mukaiseen työllistämistukeen ja lisätukeen;

7) eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2002) mukaisiin avustuksiin, tukiin ja valtion investointeihin;

8) ympäristönsuojelun edistämiseen myönnettävien avustusten yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (894/1996) mukaisiin avustuksiin;

9) vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisiin avustuksiin ja valtion töihin;

10) ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuvien menojen maksamiseen; sekä

11) perustienpitoon ja tieverkon kehittämiseen.

4) alueelliseen kuljetustukeen sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään;

5) valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (1336/2006) 2 luvun mukaiset yritystuet lukuun ottamatta kehittämisavustusta tutkimus- ja kehittämistoi-
menpiteiden valmisteluun;

6) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 1 §:n mukaiset koulutushankinnat sekä 7 luvun mukainen työllistämistuki ja lisätuki;

7) työllisyysmäärärahojen käytöstä annettavat avustukset, tuet ja valtion investoinnit sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;

8) ympäristönsuojelun edistämiseen myönnettävät avustukset sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;

9) vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaiset avustukset ja valtion työt;

10) ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuvien menojen maksaminen; sekä

11) perustienpito ja tieverkon kehittäminen

16 §

Maakuntahallituksen eri kokoonpanot

Maakuntahallituksen peruskokoonpanossa on vähintään kahdeksan jäsentä ja *sen puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja*. Johtosäännössä voidaan määrätä, että maakuntahallituksen peruskokoonpanon jäsenen on oltava maakuntavaltuuston jäsen. Maakuntahallituksen käsitellessä Kainuun liiton toimialaan kuuluvaa asiaa sen toimintaan osallistuu Vaalan kunnan nimeämä edustaja.

19 §

Maakuntajohtaja

Kainuun maakunnassa on maakuntajohtaja, jonka maakuntavaltuusto valitsee *valtuuston*

16 §

Maakuntahallituksen eri kokoonpanot

Maakuntahallituksen peruskokoonpanossa on vähintään kahdeksan jäsentä ja *puheenjohtaja*. Johtosäännössä voidaan määrätä, että maakuntahallituksen peruskokoonpanon jäsenen on oltava maakuntavaltuuston jäsen. Maakuntahallituksen käsitellessä Kainuun liiton toimialaan kuuluvaa asiaa sen toimintaan osallistuu Vaalan kunnan nimeämä edustaja.

19 §

Maakuntajohtaja

Kainuun maakunnassa on maakuntajohtaja, jonka maakuntavaltuusto valitsee. *Valintaan*

toimikaudeksi.

sovelletaan, mitä kuntalain 24 §:ssä säädetään kunnanjohtajan ja pormestarin valinnasta.

Jollei maakuntajohtajan vaalissa kukaan ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.

20 §

Maakuntajohtajan asema ja tehtävät

Maakuntajohtaja on päätoimisessa virkasuhteessa Kainuun liittoon. Maakuntajohtaja toimii Kainuun liiton johtajana ja maakuntahallituksen puheenjohtajana sen kaikissa kokoonpanoissa.

Maakuntajohtajalla on oikeus käyttää puhevaltaa maakuntahallituksen puolesta sekä saada maakunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, jollei salassapittoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Maakuntajohtajan irtisanomisesta ja muihin tehtäviin siirtämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kunnanjohtajasta säädetään kuntalain 25 §:ssä.

20 §

Maakuntajohtajan asema ja tehtävät

Maakuntajohtaja on päätoimisessa virkasuhteessa Kainuun liittoon ja toimii Kainuun liiton johtajana.

Muutoin maakuntajohtajaan sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään kunnanjohtajasta tai pormestarista.

21 §

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Kainuun maakunnassa toimii sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, johon 2 §:ssä mainitut kunnat kuuluvat.

Kuntayhtymä huolehtii maakunnassa tehtävistä, jotka on säädetty kunnalle tai kuntayhtymälle:

- 1) kansanterveyslaissa (66/1972);
- 2) erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989);
- 3) mielenterveyslaissa (1116/1990);
- 4) tartuntatautilaissa (583/1986);
- 5) terveydensuojelulaissa (763/1994);
- 6) lastensuojelulaissa (683/1983);
- 7) päihdehuoltolaissa (41/1986);
- 8) toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetussa laissa (693/1976);

21 §

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Kainuun maakunnassa toimii sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, johon 2 §:ssä mainitut kunnat kuuluvat.

Kuntayhtymä huolehtii maakunnassa tehtävistä, jotka on säädetty kunnalle tai kuntayhtymälle:

- 1) kansanterveyslaissa (66/1972);
- 2) erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989);
- 3) mielenterveyslaissa (1116/1990);
- 4) tartuntatautilaissa (583/1986);
- 5) terveydensuojelulaissa (763/1994);
- 6) lastensuojelulaissa (417/2007);
- 7) päihdehuoltolaissa (41/1986);
- 8) tupakkalaissa (693/1976);
- 9) elintarvikelaissa (23/2006);

9) elintarvikelaissa (361/1995);
 10) eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetussa laissa (1195/1996);
 11) kemikaalilaissa (744/1989);
 12) tuoteturvallisuuslaissa (914/1986);
 13) eläinlääkintähuoltolaissa (685/1990);
 sekä
 14) eläinsuojelulaissa (247/1996).

10) kemikaalilaissa (744/1989);
 11) kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004);
 12) eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009);
 13) eläinsuojelulaissa (247/1996).

Kuntayhtymä huolehtii myös sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaisesta vanhusten laitoshuollosta ja kasvatus- ja perheneuvonnasta sekä lastenvalvojalle isyyslain (700/1975), isyyslain voimaannpanosta annetun lain (701/1975) ja sosiaalihuoltolain nojalla kuuluvista tehtävistä. Lisäksi kuntayhtymä huolehtii vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) säädetystä kuntoutusohjauksesta, sopeutumisvalmennuksesta, vaikeavammaisten henkilöiden kohtuullisista kuljetuspalveluista niihin liittyvine saattajapalveluineen ja tulkkipalveluista. Kuntayhtymä huolehtii niin ikään kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa säädettyistä tehtävistä lukuun ottamatta sanotun lain 2 §:n 3 kohdassa säädettyä toiminnallista valmennusta ja sanotun lain 2 §:n 4 kohdassa säädettyä työtoiminnan ja asumisen järjestämistä sekä muuta vastaavaa yhteiskunnallista sopeutumista edistävää toimintaa.

Kokeilualueen kunnat voivat antaa kuntayhtymälle myös muita tehtäviä.

Kuntayhtymä huolehtii myös sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaisesta vanhusten laitoshuollosta ja kasvatus- ja perheneuvonnasta sekä lastenvalvojalle isyyslain (700/1975), isyyslain voimaannpanosta annetun lain (701/1975) ja sosiaalihuoltolain nojalla kuuluvista tehtävistä. Lisäksi kuntayhtymä huolehtii vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) säädetystä kuntoutusohjauksesta, sopeutumisvalmennuksesta, vaikeavammaisten henkilöiden kohtuullisista kuljetuspalveluista niihin liittyvine saattajapalveluineen ja tulkkipalveluista. Kuntayhtymä huolehtii niin ikään kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa säädettyistä tehtävistä lukuun ottamatta sanotun lain 2 §:n 3 kohdassa säädettyä toiminnallista valmennusta ja sanotun lain 2 §:n 4 kohdassa säädettyä työtoiminnan ja asumisen järjestämistä sekä muuta vastaavaa yhteiskunnallista sopeutumista edistävää toimintaa.

Kokeilualueen kunnat voivat antaa kuntayhtymälle myös muita tehtäviä.

23 §

Peruspalveluiden rahoitus

Kainuun kunnat rahoittavat Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän järjestämiä 21 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjä palveluita siten kuin kunnat siitä kuntayhtymän perussopimuksessa sopivat. Perussopimuksen mukainen rahoitus palveluihin maksetaan maakunnalle. Perussopimuksessa rahoitus on määriteltävä kaikille kunnille samansuuruisena osuutena kunnan perussopimuksessa määritellyistä tuloista tai summana

23 §

Peruspalvelujen rahoitus

Kainuun kunnat rahoittavat Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän järjestämiä 21 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjä palveluita siten kuin kunnat siitä kuntayhtymän perussopimuksessa sopivat. Perussopimuksen mukainen rahoitus palveluihin maksetaan maakunnalle. Perussopimuksessa rahoitus on määriteltävä kaikille kunnille samansuuruisena osuutena kunnan perussopimuksessa määritellyistä tuloista tai summana

asukasta kohden. Perussopimuksessa voi olla siirtymäaika muutosten tasaamiseksi.

asukasta kohden. *Jokin perussopimuksessa määritellyt tulokokonaisuus tai sen osa voidaan kuitenkin sopia rahoituksen osaksi, vaikkei se olisikaan kaikille kunnille yhtä suuri.* Perussopimuksessa voi olla siirtymäaika muutosten tasaamiseksi.

24 §

Maakuntavaalit

Jollei tässä laissa muuta säädetä, sovelletaan maakuntavaaleissa *soveltuvin osin* kuntalain ja vaalilain (714/1998) *sekä ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annetun lain (414/2000)* kunnallisvaaleja koskevia säännöksiä.

46 §

Voimaantulo ja kokeilun alkaminen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2003 ja se on voimassa vuoden 2012 loppuun.

24 §

Maakuntavaalit

Jollei tässä laissa muuta säädetä, sovelletaan maakuntavaaleissa kuntalain ja vaalilain (714/1998) kunnallisvaaleja koskevia säännöksiä. *Maakuntavaaleissa sovelletaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) kunnallisvaaleja koskevia säännöksiä*

46 §

Voimaantulo ja kokeilun alkaminen

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2003 ja on voimassa vuoden 2016 loppuun.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 2012. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.